

Capitolul 4.

Agenții economici prestatori de servicii publice

4.1. Categoriile de agenți economici și serviciile pe care aceștia le prestează

*Persoanele fizice și persoanele juridice care dispun, controlează sau utilizează factori de producție și participă la viața economică a unei țări, care îndeplinesc roluri și au comportamente economice similare, sunt cunoscute sub denumirea de **agenți economici**.*

Între agenții economici se creează fluxuri reale și fluxuri monetare (fiecare flux real este dublat de un flux monetar).

Cea mai importantă grupare a agenților economici care evidențiază fluxurile reale și monetare este cea după **criteriul instituțional**.

Potrivit acestui criteriu agenții economici sunt:

1. Societățile nonfinanciare (întreprinderile, firmele)

Sectorul instituțional al societăților nonfinanciare regrupează unitățile a S căror funcție principală este producția de bunuri și de servicii comerciale (de piață).':

Resursele lor principale provin, în cea mai mare parte, din vânzarea producției lor pe piață, în funcție de **natura relațiilor de proprietate** distingem:

- a) *Societățile private* care se caracterizează prin faptul că tot capitalul aparține unor persoane private. Din punct de vedere al statutului juridic, societățile private pot fi: societăți cu răspundere limitată, societăți pe acțiuni, societăți în comandită simplă, societăți în comandă pe acțiuni, societăți în nume colectiv, societăți cooperatiste.
- b) *Societățile și regiile autonome* din sectorul public.

2. Menajele (gospodăriile)

Menajul este o entitate care cuprinde una sau mai multe persoane care ocupă aceeași reședință principală.

Funcția principală a menajelor constă în consumul final al bunurilor și serviciilor; menajele pot, de asemenea, să producă bunuri și servicii, atunci când ele îmbracă calitatea de întreprinzători individuali.

3. Administrațiile publice

Administrațiile publice au două funcții principale:

- a) *producția de servicii noncomerciale destinate colectivității:*
- b) *redistribuirea.*

Resursele lor provin, în principal, din prelevările obligatorii (impozite și cotizații sociale).

Administrațiile publice regroupează trei sub-sectoare:

- a) *administrațiile publice centrale:* statul și anumite organisme atașate acestuia;
- b) *colectivitățile locale* (comune, județe), precum și diverse administrări locale (comunități urbane, birouri de ajutor social, camere de comerț și industrie etc.);
- c) *organismele de securitate socială*, a căror funcție esențială este redistribuirea: ele percep cotizațiile sociale și le redistribuie apă menajelor sub formă de prestații sociale.

4. Administrațiile private (organizații neguveranamentale, nonprofit)

Termenul de administrații private reunește instituții cum ar fi: sindicatele, asociațiile, ligile, fundațiile etc.

Administrațiile private au ca funcție principală **producerea de servicii noncomerciale** rezervate unor grupuri specifice de menaje sau vânzarea de servicii comerciale, dar „fără scop lucrativ, adică fără profit”.

Majoritatea resurselor lor provin din contribuțiile voluntare ale membrilor administrațiilor private respective.

5. Instituțiile financiare au ca funcție principală finanțarea economiei, concretizată în **trei activități principale: colectarea, transformarea și repartizarea disponibilităților financiare:**

- intermedierea financiară între agenții economici care doresc să își plaseze economiile și cei care doresc să împrumute fonduri;
- **transformarea economiilor** plasate pe termen scurt în credite pe termen mediu sau lung;
- circulația și crearea de mijloace de plată.

Resursele instituțiilor financiare provin, în principal, din economiile colectate sau din împrumuturile contractate pe piețele de capital, precum și moneda pe care ele o creează.

6. Societățile de asigurare au ca funcție asigurarea, adică garantarea unor plăți (indemnizații) în cazul realizării unor riscuri la care sunt expuși cei care se asigură.

Resursele acestor societăți provin din primele prevăzute în contractele subscrise de către cei care se asigură, din cotizații voluntare (în cazul mutualelor), precum și din dobânzile aduse de către plasamente (fondurile plasate).

7. Străinătatea, exteriorul sau „restul lumii” - Agenți nonrezidenți

„Restul lumii” regroupează ansamblul agenților nonrezidenți care fac, operații de orice natură cu agenții rezidenți pe teritoriul economic național.

Agenții economici efectuează o gamă largă de **operații care pot fi grupate, în funcție de specificul lor**, în următoarele **categorii**:

- operații de repartiție;
- operații financiare.

4.2. Întreprinderea publică, noțiuni generale

Noțiunea generală a unității economice prestatoare de servicii publice și/sau producătoare de bunuri publice este ÎNTREPRINDEREA PUBLICĂ. Ea este unitatea cu personalitate juridică care nu este constituită exclusiv pe baza capitalului privat și care se raportează la autoritatea statului.

Personalul întreprinderilor este compus din salariați supuși dreptului muncii.

Activitatea întreprinderii (relațiile cu furnizorii, clienții, terții, participările în cadrul altor societăți românești sau străine) se exercită conform prevederilor dreptului comercial și eventual conform normelor de drept civil.

Regimul financiar iese în întregime de sub tutela regulilor contabilității publice: întreprinderea nu are buget, ci stări de previziune; rezultatele gestiunii sunt înregistrate în bilanțul contabil anual; procedeele de finanțare fac apel la tehnicile de credit comercial.

Caracterul public al întreprinderilor. Acesta antrenează anumite excepții în aplicarea dreptului privat:

Anumiți conducători sunt numiți și revocați prin decizie administrativă.

Întreprinderii îi pot fi atribuite prerogative de putere publică

Întreprinderea publică este supusă, pe de altă parte, unor reguli care-i limitează libertatea de acțiune.

Problema proprietății asupra bunurilor întreprinderii nu se pune în aceeași termeni ca în cazul întreprinderii private

Întreprinderea publică este supusă unor numeroase controale administrative și financiare.

4.2.1. Clasificarea întreprinderilor publice

A. După regimul juridic al întreprinderii distingem două tipuri de întreprinderi publice derivate:

societatea anonimă de drept privat (bănci și companii de asigurări, întreprinderi naționalizate, întreprinderi constituite în „societăți de stat” sau „societăți naționale”);
instituția publică.

După 1990 în România s-au impus următoarele tipuri de întreprinderi publice:

B.1. Regiile autonome

Prin HG 597/1992 au fost trecute sub autoritatea consiliilor locale regiile autonome și societățile comerciale cu capital integral de stat, care prestează servicii publice de interes local.

Regiile autonome au personalitatea juridică și, ca atare, funcționează pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, dar sub autoritatea consiliilor locale. Această particularitate determină o serie de consecințe juridice pe care orice consiliu local ar trebui să le aibă în vedere, și anume:

Prin actul de înființare se va stabili denumirea, sediul, obiectul de activitatea (potrivit legii) și patrimoniul regiei;

Patrimoniul, trebuie apreciat că bunurile domeniului public nu sunt alienabile și, ca atare, trebuie evidențiate separat de bunurile proprietate proprie. În cazul în care regiile autonome se reorganizează în societăți comerciale, aceste bunuri din domeniul public NU pot constitui aport la capitalul social;

Regiile autonome participă la circuitul civil ca subiect de drepturi și obligații, deși se află sub autoritatea consiliilor locale. Trebuie precizat însă că, în ceea ce privește

capacitatea de folosință a regiei autonome, aceasta este limitată prin actul de înființare care a stabilit scopul activității. În legătură cu **capacitatea de exercițiu**, menționăm că regia autonomă are aptitudinile de a-și exercita drepturile și de a-și asuma obligații prin acte juridice proprii;

B2. Societățile comerciale (pe acțiuni – S.A – sau societăți cu răspundere limitată – S.R.L. –).

Particularitățile societăților comerciale:

Se înființează prin *hotărâri* ale consiliilor locale (în care se precizează: forma juridică, denumirea, sediul principal, capitalul social subscris, structura acestuia);

Se aprobă *statutul* de organizare și funcționare a societății comerciale;

Capacitatea de folosință a societății comerciale este circumscrisă obiectului de activitate aprobat;

Consiliul de administrație este numit de către autoritatea administrației publice care a înființat societatea comercială;

Scopul principal al societății comerciale prestatoare de servicii **nu** este obținerea de profit ci dezvoltarea calității și cantității serviciilor prestate cetățenilor.

B3. Instituțiile publice – dispun de patrimoniu propriu, au buget, pot încheia contracte în nume propriu.

Caracteristici:

Instituția publică este persoană juridică;

Instituția publică dispune de patrimoniu propriu;

Își asumă gestiunea unui serviciu public.

Rezumat

*Persoanele fizice sau persoanele juridice care dispun, controlează sau utilizează factori de producție și participă la viața economică a unei țări, care îndeplinesc roluri și au comportamente economice similare, sunt cunoscute sub denumirea de **agenți economici**.*

După *criteriul instituțional*, principalele grupe de agenți economici sunt:

Societățile non-financiare (întreprinderile, firmele)

Menajele (gospodăriile)

Administrațiile publice

Administrațiile private

Instituțiile financiare

Societățile de asigurări

Străinătatea (exteriorul sau „restul lumii”)

Clasificare întreprinderilor publice

După gradul de implicare în gestionarea serviciilor publice

După regimul juridic al întreprinderii

În România, după 1990 s-au impus următoarele tipuri de întreprinderi publice:

Regiile autonome

Societățile comerciale

Instituțiile publice

Subiecte de discutat:

Cartacterizați tipul de agent economic în care vă desfășurați activitatea;

Evidențiați fluxurile reale și monetare.